

تاریخ وادستات
 ۱۳۳۶ هـ
 محمد بن علی
 ۱۴۰۷

ملک و ملتہ نافع ، تاریخ ، ادبیات ، فنون ، اقتصادیات و شئون سائرہ متعلق
مباحث مفیدہ فی حاوی مجموعہ شہریدہ در

فاتح سلطان محمد خان غازی حضرت تلمینک
غزل شاہانہ لری

طکمہ پدر ایتسہ کوکل نالہ و افغان بویکجه
 کلمدی مجلسہ اول دلبر فتان بویکجه
 تا سحر قالسہ کوکل ظلمت ایچندہ نہ عجب
 یانمدی قارشہ اول شمع شبستان بویکجه
 نہ عجب آغلر ایسہ بابل جان چونکہ کلوب
 کولوب اکلمدی اول یوزی کلستان بویکجه
 ساقیا دفع ملال ایتکہ پیمانہ کتور
 چون صدی دلبریز عہد ایلہ پیمان بویکجه
 کلوب اول سرو روان اولمدی یانجہ روان
 کوزلرم ایتدی روان یاشلر ایلہ قان بویکجه
 وصلت شمعنی چون یاقمدی اول یار کلوب
 فرقتی نارینہ (عونی) یوری سن یان بویکجه [۱]
 بوکلام ایلہ نظامی ایشیدرسہ سوزیکی
 ایلتر سکا حسد سعدی و سلمان بویکجه

[۱] مخلص شاہانہ لری (عونی) در .

آیرلیوب مطالعه‌یه مستغرق اولان طلبه‌یی کل کورده حیرت‌لره مستغرق اول. بن معصوم کنجلرده کوردیکه ذکایه بافیوزم و بویله هر برعلم و عرفانه مستعد نونهالان وطنک تحصیل و تربیه‌یی اسباب‌نده قدر غفلت ایتدیکه‌زی دوشونیورمده کئندمدن اوتانیورم .

واویله آکلیورم که مکتب سلطانیلر تحصیلک انتهاسنه قدر کنجلر منر، پک صبیعی و پک علوی بر فکر ایله یتشیورلر. محترم معلملرینک بوم معصوملری تربیه خصوصنده کی همتلری مشکور اولسون. لکن سلطانیلر اکمال اولندی اوندن سوکره کتابلر بوکولیور. ارتق کاسون سیاست . کیتسون سیاست اما نه سیاست ؟ بن ، حکومت سنیه‌نک علوم سیاسیة تحصیلله مجبور طوتدینی طلبه‌دن ماعداسنک کیزلی سیاستله مشغول اولملرینی شوایله طورسون حتی علوم سیاسیة درس‌لرینی تعلیمه مأمور اولیان معلملرک بیله سیاستله اوغراشم‌لرینی ترویج ایتمین عاجزلردنم. ایشته سیاستله اوغراشیرسکیز اما آلمانیا‌ده باصلان بر کتابه یازدیغکیز بر قاق سطرده اوندرت یا کلش یازارق هم عمرکیزی هدر ایدر هم بویله عالمه کولنچ اولورسکیز. انشالله اره‌دن بر قاق سنه کچر کچیز کوره جکسکیز که ملت کتبخانه‌سنه دوام ایدن طلبه‌دن اوایله ارسلا نلر ظهور ایده جکدر که سزک کئدیگز بر پایه ویرمک و عالمی الداتق صورتیله یازمقده اولدیغکیز اومقاله‌لرک آلتدن کیروب اوستندن چیقه جق‌لر. ونصل بر جهل و عما ایچنده یو وارلنوب کیتمش اولدیغکیزه تعجب و تأسف ایده جکار. وسزک ترک‌لرک و بالخاصه عثمانلیغه دائر یالان یا کلش ترجمه ایتدیگکیز کتابلری ، بر چوق اجنبیلر ، لایقیله اسانزه و آداب معاشرت‌مزه واقف اوله‌مدقلری ایچون نصل یا کلش و یا خود غرض آلود یازدقلرینی وسزکده یا عن جهل و یا خود هر نه‌دن ایسه ترویج مسلك معکوس ایتدیگکیزی دوشونه‌رک ، سزک اسلاف عظامز حقنده اجرا ایتدیگکیز شتم و تحقیرلری سزک حق‌کیزده اجرا ایده جکاردر .

مابعدی وار

ادبیات

چیقماز یولی درک ایله حق‌سز ایشی ترک ایله

اندیشه‌ مرک ایله نفع وطنه سی ایت

ایله آکوزم غیرت کسب هنره غایت

ناکیم بوله‌سک برغیت نفع وطنه سی ایت

عرفان ایله تابان اول برنور درخشان اول
 آی، کون کبی رخشان اول نفع وطنه سی ایت
 آینه شفاف اول کنجینه انصاف اول
 روح اول کبر صاف اول نفع وطنه سی ایت
 عمرک قوشی ای شهباز هرکون ایدیور پرواز
 طورمه آکوزم قیش یاز نفع وطنه سی ایت
 انعام ایله مشهور اول اقدام ایله مأجور اول
 باشند ایاغه نور اول نفع وطنه سی ایت
 مغرور جمال اوله دلدادۀ مال اوله
 بی میوه نهال اوله نفع وطنه سی ایت
 کنجملک براوچاره وشددر مپ ذوق و صفا بوشدر
 وجدانکی پک قوشدر نفع وطنه سی ایت
 صنعت کبی یوق بر نور دنیای ایدر معور
 طوپراقار اولور بللور نفع وطنه سی ایت
 سی ایت کیجه لر یاتمه خالق مساقین آلداتمه
 کذب ایله شتر صاتمۀ نفع وطنه سی ایت
 می آلت شرتدر بیلم بونه غفلتدر
 عمرک سکا نعمتدر نفع وطنه سی ایت
 سن طوغری اول ای محتاج الله براقز آج
 ایتمز سنی غم ازعاج نفع وطنه سی ایت
 تنبل لکه الدائمۀ بوزهری شکر صاتمۀ
 جاهل سوزینه قائمۀ نفع وطنه سی ایت
 اسلوب سلفدر بو فکر ایت نه شرفدر بو
 اتخاف خلفدر بو نفع وطنه سی ایت
 اوله وطنه دشمن غفلت ایله ای دل سن
 سوز دگله (امیری) دن نفع وطنه سی ایت

کچن نسخه مزده مندرج غزلارک نظیرد لری

غزل

دوشه لی آتش عجرک دل دیوانه مزه
 معکس اولقده سما آه غریبانه مزه

چشم مستکدن آلوب نشودنی ابدال ایتمش
 ساقی بزم ازل شوق ایله پیمانه مزه